

DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2018.01.120>

УДК 338.23

JEL: E22, F63, G28, H83, O38, O43

Корнеева Ю.В., канд. екон. наук
докторант ДННУ "Академія фінансового управління"
e-mail: korneevaj@ukr.net

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СПРИЯННІ ІНВЕСТИЦІЯМ У РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Проаналізовано вплив держави на формування та розвиток інституційного середовища цифрової економіки. Охарактеризовано регулюючу, координуючу та стимулюючу функції державних установ у забезпеченні інституційних перетворень інвестиційної складової цифрового розвитку. Відзначено роль держави у сприянні інвестиціям у цифрову економіку. Підкреслено важливість діджиталізації державного сектора у контексті покращення інвестиційного клімату. Представлено механізм взаємодії окремих елементів інституційно-нальної інфраструктури інвестиційного сегмента цифрової економіки¹.

Ключові слова: цифрова економіка, інституційне середовище, інвестиції, інвестиційний клімат, електронне врядування, державна стратегія цифрового розвитку.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Економічне зростання та технології нерозривно пов'язані між собою, понад те, цифрові технології вже визнані сильним драйвером економічного зростання. Поточні економічні умови сприяють інвестиціям у технології, оскільки ринки, що розвиваються, збільшують свій попит на технології для стимулювання зростання економіки, а розвинені ринки шукають нові шляхи скорочення витрат та стимулювання інновацій. Експерти одностайно сходяться на думці, що XXI ст. є періодом панування світової цифрової економіки, коли промисловість переживає цифрове перетворення. Розстановка сил також змінюється, зменшується цифровий розрив між країнами, що розвиваються, та розвиненими економіками. Адже провідні компанії, розташовані у країнах, що розвиваються, вкладають великі кошти в технології, часто перевершуючи своїх партнерів на розвинених ринках. Такі технологічні компанії стають надзвичайно конкурентоспроможними на зовнішніх ринках (чим особливо вирізняються країни Азії), а у поєднанні з агресивними маркетинговими стратегіями залишають позаду компанії з розвинених країн [1, с. 2]. Генеральний секретар ЮНКТАД Мукіса Кітуйі наголошує на невідворотності глобальних процесів діджиталізації ланцюгів постачань у всіх галузях світової економіки, водночас зазначаючи, що цифрова трансформація міжнародного виробництва стимулює інвестиційні процеси, адже спрощується та уніфікується система регулювання інвестицій-

¹ Дослідження проведено в межах виконання НДР ДННУ "Академія фінансового управління" по темі "Модернізація інституціональної структури міжнародних фінансів у контексті реалізації національних стратегій розвитку системи управління державними фінансами" (№ держреєстрації 0115U000935).

ної діяльності. І хоча, як зазначає Мукіса Кітуйі, велика кількість країн уже розробила власні стратегії розвитку цифрової економіки, інвестиційним аспектам там не приділено належної уваги, адже, як правило, ці стратегії орієнтовані виключно на інвестиції в телекомунікаційну інфраструктуру. Агенції з просування інвестицій рідко беруть участь у розробленні стратегій цифрового розвитку. Велика кількість прийнятих цифрових стратегій розвитку не акцентують увагу на інвестиціях, менше 25% таких стратегій містять деталі щодо інвестиційних вимог до інфраструктури та менше 5% враховують інвестиційні потреби за межами інфраструктурних питань, у тому числі для розвитку цифрових галузей. Комплексна стратегія цифрового розвитку повинна охоплювати інвестиції в цифрову інфраструктуру, цифрові фірми та цифрову адаптацію компаній у всіх галузях промисловості [2, с. 13]. Підсумовуючи, генеральний секретар ЮНКТАД Мукіса Кітуйі наголошує, що "вимір інвестиційної політики цифрових стратегій розвитку має бути розширений, щоб надати вітчизняним фірмам можливість користуватися перевагами діджиталізації та полегшити доступ до світових ринків" [2, с. 4]. У контексті переходу до цифрової моделі розвитку економіки ключову роль відіграє цифрова інфраструктура, що підтримує розвиток цифрових технологій. Роль держави у становленні цифрової економіки є визначною у контексті формування відповідного інституційного середовища.

Метою статті є окреслення особливостей практичної реалізації цифрової трансформації інвестиційної політики та визначення ролі держави у інституційних перетвореннях інвестиційної складової цифрового розвитку.

Аналіз публікацій. Питанням розвитку цифрової економіки приділяли увагу провідні іноземні та вітчизняні науковці, серед яких можна виділити О.Білоруса, [3], Р.Бухт, Р.Хікса [4]. Особливості діджиталізації інвестиційної діяльності досліджували О.Джусов [5], Дж.Маніка, Дж.Вотцель, К.Стаменов [6] та ін. Окремі аспекти використання цифрових технологій у сфері державних фінансів описали С.Гупта, М.Кін, А.Шах та Ж.Верд'є [7]. Водночас недостатньо уваги приділено вивченню впливу держави на інституційні перетворення інвестиційної складової цифрового розвитку.

Виклад матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку світової економіки відбувається стрімкий розвиток та впровадження цифрових технологій, які, своєю чергою, докорінно змінюють певні економічні процеси. Діджиталізація створює безпрецедентні можливості для відокремлення від ланцюжка створення вартості та аутсорсингу послуг, що виходять за рамки врегульованої адміністративної підтримки. Цифрові технології сприяють не лише розвитку та впровадженню інновацій у процесах виготовлення товарів та надання послуг, але й інноваціям у бізнес-моделях, організаційних заходах, управлінських системах. Роль цифрової економіки у інвестиційних процесах визначна, адже завдяки використанню новітніх досягнень у сфері цифрових технологій покращується необхідна для реалізації інвестиційних проєктів інфраструктура, значно спрощується процес інвестування, знижуються трансакційні витрати. ЮНКТАД пропонує такі складові архітектури цифрової економіки: цифровий контент, Інтернет-платформи, сектор ІТ, телекомунікації, цифрові рішення та електронна комерція, які тісно взаємо-

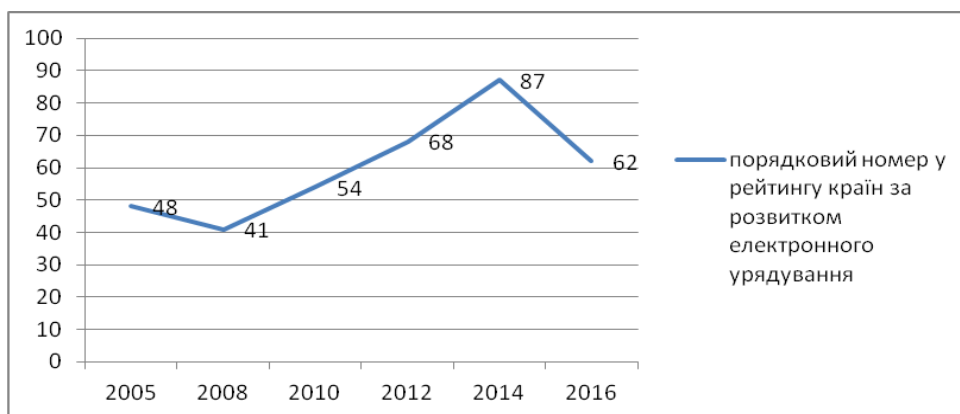
діють між собою та сприяють розвитку процесів діджиталізації світової економіки [2, с. 181]. Експерти наголошують, що цифрові багатонаціональні підприємства, такі як Інтернет-платформи і фірми, що займаються електронною торгівлею і цифровим інформаційним контентом, зростають набагато швидшими темпами, ніж інші корпорації. За період з 2010 р. по 2015 р. кількість високотехнологічних корпорацій, які використовують цифрові технології, в рейтингу ЮНКТАД топ-100 найбільших корпорацій зросла більш як удвічі. За відповідний період активи цих корпорацій збільшилися на 65%, а їхні операційні доходи зросли на 30%. Водночас зростає роль цифрових ТНК для розвитку світової економіки – у тому числі Інтернет-платформ, компаній, що займаються електронною комерцією, та фірм цифрового контенту, через створення непрямих, проте продуктивних стимулів цифрового розвитку [2, с. 13]. Середня ринкова капіталізація технологічних мегакорпорацій майже втричі вища, ніж у інших ТНК. Наприкінці 2015 р. 10 технологічних ТНК становили приблизно 26% загальної ринкової капіталізації топ-100 ТНК у рейтингу ЮНКТАД. Технологічні мегакорпорації Сполучених Штатів у рейтингу ЮНКТАД топ-100 ТНК за 2015 р. отримали 62% від загального сукупного іноземного нерозподіленого прибутку, що майже втричі перевищує частку інших ТНК [2, с. 176–188]. Водночас посилюється концентрація глобальних інвестиційних моделей, оскільки понад 60 із 100 найбільших цифрових ТНК, за даними ЮНКТАД, це компанії зі Сполучених Штатів Америки, за якими слідують компанії з Великої Британії, Північної Ірландії та Німеччини.

Стратегія єдиного ринку цифрових технологій ЄС побудована на трьох основних напрямках, а саме: створення передумов для кращого доступу для споживачів та бізнесу до цифрових товарів та послуг у Європі; створення інституціональних рамок, які б гарантували рівні умови для розвитку цифрових мереж та інноваційних послуг; заходи, спрямовані на максимізацію потенціалу зростання цифрової економіки у контексті забезпечення розвитку економіки та суспільства. Результати діяльності країн – членів ЄС у сфері цифрових розробок відстежуються за допомогою аналізу Індексу цифрової економіки та суспільства (the Digital Economy and Society Index – DESI). Цей композитний індекс узагальнює відповідні цифрові показники у Європі та відслідковує еволюцію цифрової конкурентоспроможності країн – членів ЄС [8, с. 35]. Згідно з даними індексу за 2017 р., Данія, Фінляндія, Швеція та Нідерланди мають найсучасніші в ЄС цифрові економіки, а за ними ідуть Люксембург, Бельгія, Велика Британія та Ірландія. Найнижчі результати в DESI продемонстрували Румунія, Болгарія, Греція та Італія. Назагал, у 2016 р. усі держави – члени ЄС покращили показники цифрового розвитку. Найбільший прогрес продемонстрували Словаччина та Словенія, де приріст становив 0,04 пункту, коли середнє значення по ЄС становило лише 0,028. Найнижчий рівень зростання спостерігався у Португалії, Латвії та Німеччині – менше 0,02 пункту [9].

Для аналізу досягнень у розвитку електронного урядування використовують комплексний показник системної оцінки тенденцій у використанні інформаційно-комунікаційних технологій державними структурами – Індекс розвит-

ку електронного уряду Організації Об'єднаних Націй (The UN E-Government Development Index – EGDI). За два роки Україна піднялася на 25 позицій і опинилася на 62-му місці зі 193 у рейтингу розвитку Е-уряду у 2016 р. Відповідний показник класифікується ООН як високий. Динаміка коливання індексу для України наведено на рис. 1, що свідчить скоріше про негативний тренд розвитку електронного урядування протягом довгого періоду часу з позитивною тенденцією у останні роки.

Рис. 1. Динаміка зміни позицій України у рейтингу країн за розвитком електронного урядування EGDI за 2005–2016 рр.

Джерело: складено на основі [10].

При розрахунках Індексу електронного урядування враховується обсяг та якість онлайн-послуг (Online Service Index – OSI), стан розвитку телекомунікаційної інфраструктури (Telecommunication Infrastructure Index – TII) та індекс людського капіталу (Human Capital Index – HCI). Порівняльну таблицю рейтингу електронного урядування для обраних країн наведено у табл. 1, аналіз якої дає підстави стверджувати, що покращити показники Україні заважає досить низький рівень розвитку телекомунікаційної інфраструктури.

Таблиця 1

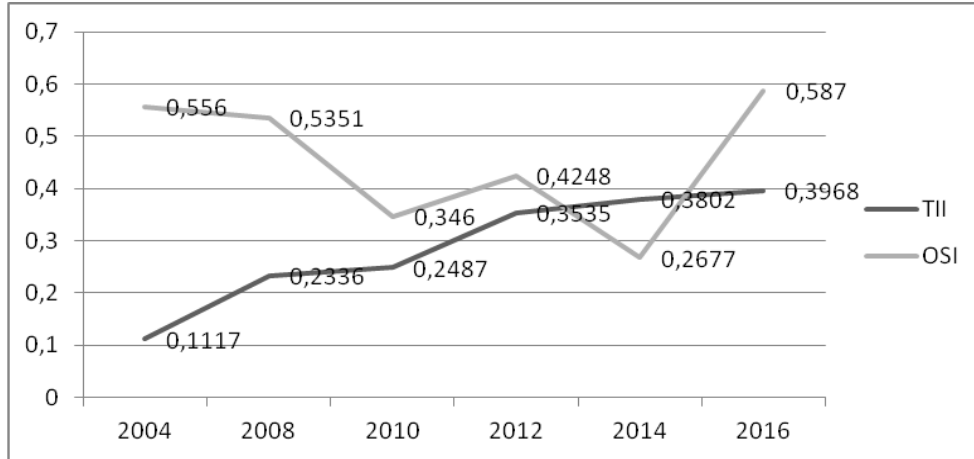
Індекс розвитку електронного урядування та його компоненти для обраних країн, 2016 р.

Номер у рейтингу	Країна	EGDI	OSI	TII	HCI
62	Україна	0.6076	0.5870	0.3968	0.8390
49	Білорусія	0.6625	0.4855	0.6304	0.8716
19	Бельгія	0.7874	0.7101	0.6808	0.9712
50	Чехія	0.6454	0.4783	0.5952	0.8627
36	Польща	0.7211	0.7029	0.5857	0.8747
67	Словаччина	0.5915	0.4420	0.5504	0.7822
1	Велика Британія	0.9193	1.0000	0.8177	0.940

Джерело: складено на основі [11, с. 154–158].

Динаміка розвитку інфраструктури телекомунікації в Україні за 2004–2016 рр. показано на рис. 2, що відображає позитивний тренд, проте з досить

низькими темпами зростання. Коливання індексу OSI, що характеризує обсяг та якість онлайн-послуг (рис. 2), відображає проблеми із запровадженням необхідних структурних реформ в Україні.

Рис. 2. Динаміка зміни індексу розвитку телекомунікаційної інфраструктури та індексу онлайн-сервісів в Україні за 2004–2016 рр.

Джерело: складено на основі [10].

У 2017 р. Україна опинилася на 24-му місці у рейтингу відкритих даних (Open Data Index 2017), за два роки піднявшись на 30 позицій. В Україні активно розвивається інфраструктура відкритих даних через єдиний державний веб-портал data.gov.ua, запроваджуються системи е-взаємодії X-Road. Реалізація підвищення прозорості використання бюджетних коштів в Україні забезпечується на основі роботи офіційного державного інформаційного порталу у мережі Інтернет Є-Data, на якому оприлюднюється інформація про використання публічних коштів та реалізується ідея "Прозорого бюджету". Цей портал з 15 вересня 2015 р. працює як відкритий ресурс з метою забезпечення доступності інформації про державні фінанси для суспільних потреб, спрямований на задоволення права громадськості на доступ до інформації [12]. Перехід системи державних закупівель в Україні від тривалих процедур з великою кількістю паперових узгоджень та дозволів до електронної системи державних закупівель, затверджений Законом України від 25.12.2015 р. № 922-VIII "Про публічні закупівлі", на основі цифрової онлайн-платформи ProZorro сприяв підвищенню прозорості операцій та зниженню корупційної складової [13].

За даними ОЕСР, рамкові умови, що стоять на заваді цифровому перетворенню, охоплюють: бар'єри для розвитку підприємництва, бар'єри для розвитку торгівлі та стимулювання інвестицій, регулювання в телекомунікаційній галузі, регулювання у сфері роздрібною торгівлі, положення про професійні послуги, торговельні обмеження. Зниження бар'єрів та вдосконалення регулюючої системи зробить рамкові умови більш сприятливими для створення інноваційних компаній-початківців, нових бізнес-моделей та нових послуг, що надаються за допомогою цифрових технологій [8, с. 28].

Регулююча система не повинна тиснути на розвиток цифрової економіки, важливо запровадити сприятливу інфраструктуру для розвитку галузей, які охопили процеси діджиталізації. Такі галузі, як роздрібна торгівля, медіа та споживче фінансування, перебувають під значним тиском процесів діджиталізації та функціонують в умовах впливу великої кількості цифрових конкурентів. Водночас глобальні цифрові компанії працюють на основі змішаних моделей у кількох сферах одночасно, поєднуючи інноваційні галузі з традиційними, які можуть перебувати під жорстким державним регулюванням, як, наприклад, транспорт (Uber). І у цьому випадку функції держави полягають у забезпеченні балансу між регулюванням та стимулюванням діяльності таких компаній.

Експерти ЮНКТАД відзначають, що регулювати діяльність компаній, що працюють у суміжних галузях, досить важко. У багатьох країнах електронна комерція може регулюватися Міністерством торгівлі (оскільки зазвичай ця сфера відноситься до роздрібно торгівлі), водночас самі платформи безпосередньо підпадають під регулюючі дії Міністерства телекомунікацій. Крім того, компанії, які працюють з електронними платежами, можуть зіткнутися з кількома регуляторними режимами центральних банків різних країн та органів регулювання фінансових послуг, що також може стати серйозною перешкодою у розвитку цифрового фінансового сектора. Координація між регуляторами та державними установами має вирішальне значення для швидкого переходу до моделі цифрової економіки [2, с. 200].

Для вирішення окреслених вище проблем та подолання транскордонних проблем у сфері регулювання останнім часом виникла нова тенденція зростання глобальних венчурних інвестицій у регтехнологічні компанії, у 2016 р. їх обсяги сягнули позначки у 994 млн дол. США. Оскільки фінансові установи, транснаціональні компанії витрачають значну кількість часу на вивчення іноземного законодавства, щоб відповідати усім вимогам щодо форм звітності, законодавчих норм тощо інституції намагаються підвищити ефективність використання технології regtech як з точки зору експлуатації, так і з точки зору економії коштів [14, с. 15]. Регуляторні технології або регтех (Regulatory Technology – RegTech) – це підмножина фінансових технологій, що описує інформаційні технології, які забезпечують більш легке, швидке або ефективне виконання регуляторних вимог учасниками фінансових ринків.

Дослідження, проведене експертами ОЕСР для 31 країни, виявило, що серед основних викликів на шляху цифрового розвитку протягом 2018–2023 рр. четверту позицію з десяти займатимуть державні інвестиції та державне фінансування; піднявшись з восьмої позиції у 2017 р. Для прикладу приватне інвестування перебуває на десятому місці, що дозволяє зробити висновки, щодо важливості розвитку програм цифрової трансформації державних фінансів та необхідності регулювання державних програм розвитку цифрової економіки у частині державних фінансів з огляду на важливість цих аспектів у середньо- та довгостроковій перспективі [8, с. 38]. Цифрова трансформація державного сектора має відповідати сучасним тенденціям розвитку світової економіки, а саме швидкій діджиталізації суспільства та економіки, а також прагненню до підвищення прозорості та відкритості урядових операцій і рі-

шень, що матиме позитивний вплив на інвестиційний клімат у країні. Останні дослідження пріоритетних напрямів цифрових розробок виявило, що для опитаних респондентів з 35 країн – членів ОЕСР у 2017 р. на перше місце виходить розвиток електронного урядування (e-government services), на другому місці опинився розвиток інфраструктури телекомунікацій [8, с. 36]. Аналіз виконання поставлених цілей у становленні цифрової економіки для країн – членів ОЕСР, яких має бути досягнуто у 2020 р., засвідчує, що прогресу в реалізації стратегій цифрового розвитку у 2016 р. досягнуто: на 66% – у сфері розвитку інфраструктури, на 78% – у державному секторі, на 56% – у забезпеченні доступу до Інтернету, на 62% – у використанні цифрових технологій та на 52% – у реалізації програм електронної комерції та впровадження цифрових бізнес-процесів [8, с. 38].

Розвиток цифрових технологій спростив систему зберігання та обробки даних для урядових інституцій, що є особливо важливо та актуально як для сфери державних фінансів у контексті реалізації цифрової стратегії розвитку за схемою "уряд-уряд" (*government-to-government*), так і у питаннях покращення інвестиційного клімату, адже сприятиме прозорості та швидкості проведення операцій. Бази даних нині добре впорядковані та містять актуальну інформацію, що постійно оновлюється онлайн. Унаслідок використання сучасних цифрових технологій зберігаються великі обсяги інформації, водночас спрощується доступ до цієї інформації, також з'явилася можливість відстежувати необхідні дані за допомогою електронних документів, а підключення реєстрів даних між різними урядовими інституціями дозволяє знизити інформаційну асиметрію, розширюючи можливості для обробки та аналізу ще більших обсягів даних, агрегованих різними інституційними одиницями. Якщо у 2000 р. лише 25% даних зберігалося в цифровому форматі, то вже до 2007 р. ця цифра зросла до 94% [7, с. 21].

Експерти МВФ відзначають, що використання електронних платіжних систем дозволило скоротити бюрократичну неефективність, забезпечило економію бюджетних коштів та полегшило процес надання державою соціальних благ. Водночас діджиталізація державних виплат зумовила зниження рівня посадових зловживань та корупції. У багатьох країнах діджиталізація також дозволяє поліпшити урядову та бюджетну прозорість, дозволяючи громадянам легко отримувати інформацію про державні доходи та витрати, побудувати систему надання цифрових публічних послуг на основі принципів відкритих стандартів, систем з відкритим кодом, відкритих ринків та прозорості уряду [7, с. 24–25].

Політика, спрямована на заохочення державних адміністрацій до впровадження сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, відповідно до реалізації цифрової стратегії розвитку по схемі "уряд-бізнес" (*government-to-business*) охоплює такі напрями, як: створення або сприяння розвитку послуг електронного урядування для приватних осіб та компаній, а також покращення роботи урядів завдяки підвищенню прозорості та доступності інформації. Згідно з Індексом розвитку електронного урядування ООН (E-Government Development Index), у 2017 р. 90 країн уже пропонують одну чи кілька універсальних платформ для надання публічної інформації

або онлайн-послуг, а 148 країн надають принаймні одну з форм онлайн-транзакцій [2, с. 170]. У Латвії, Іспанії та Швейцарії всі документи для офіційної реєстрації юридичної особи можна подавати в електронному вигляді. Електронний документообіг запроваджено для компаній, які співпрацюють з державними інституціями у Бельгії, Колумбії, Норвегії та Швейцарії. Ліцензійні онлайн-системи працюють у Чеській Республіці та Сінгапурі. Податкова та митні декларації заповнюються онлайн у Ізраїлі, Мексиці та Швейцарії. Прозора інформаційно-комунікативна система обміну інформацією між урядовими установами та приватним сектором спростить процес надання інтегрованих послуг для бізнесу та дозволить фірмам встановити зворотний зв'язок з державними службами, що вдосконалив взаємодію уряду та бізнесу, сприятиме спрощенню реалізації інвестиційних проектів. З метою сприяння діджиталізації Міністерство інновацій, науки та економічного розвитку Канади розробило загальну стратегію надання інноваційних комплексних цифрових послуг, орієнтованих на клієнта, для спрощення доступу бізнесу до державних послуг. Аналогічні процеси започатковані у Бразилії, Нідерландах та Сінгапурі. Електронний документообіг ефективно працює у Китаї, Коста-Риці, Канаді, Японії та Польщі. У Чеській Республіці запроваджено електронну законодавчу бібліотеку, що дозволяє відслідковувати законодавчі документи, стежити за коментарями та безпечно зберігати всі версії необхідних документів [8, с. 64–65].

Важливим надбанням переходу уряду на використання сучасних цифрових технологій буде реалізації концепції "уряд-суспільство" (*government-to-society*). Для того щоб зростала довіра суспільства до дій уряду необхідно підвищувати прозорість діяльності державних інституцій шляхом запровадження відкритих баз даних урядових операцій. Покращення доступу громадськості та бізнесу до інформації надзвичайно позитивно впливатиме на інвестиційні настрої, покращить інвестиційний клімат у країні, адже прозорість та зрозумілість завжди привертала увагу інвесторів. Основними цифровими інструментами для сприяння інвестиціям, які може використовувати держава, є інформаційні онлайн-портали та онлайн-вікна, які надаватимуть інвесторам усю необхідну інформацію та вільний доступ до правил та положень щодо системи регулювання та законодавчої бази, що сприятиме зростанню прозорості інвестиційної діяльності в країні, а також спрощуватимуть доступ до адміністративних процедур і підвищуватимуть ефективність надання адміністративних послуг для інвесторів. ЮНКТАД пропонують такі цифрові інституційні заходи сприяння інвестиційної діяльності: *система електронного регулювання (eRegulations)*, що працюватиме як інформаційний портал, який встановлює чіткі адміністративні процедури та сприяє підвищенню прозорості; *система електронного спрощення (eSimplification)*, яка визначає 10 ключових принципів для урядів у питаннях спрощення та пришвидшення процедур, зменшуючи бюрократичні процедури на 50% без необхідності внесення змін до існуючого законодавства; *система електронної реєстрації (eRegistrations)*, яка дозволяє урядам створювати єдині онлайн-вікна, щоб полегшити такі процедури, як реєстрація компаній чи отримання дозволів на будівництво, експортних ліцензій тощо. Варто зазначити, що

у 2017 р. 29 країн уже використовують такі технології. Натомість у 104 країнах, що не використовують систему eRegulations, понад третину існуючих порталів містять лише мінімальну інформацію, необхідну для реєстрації підприємств, і лише близько 10% – всю (або майже всю) інформацію, необхідну для реєстрації бізнесу або інвесторів [2, с. 199–200].

Барбара Убальді, глава проекту електронного уряду та керівник відділу відкритих даних ОЕСР, вважає, що цифрова трансформація державного сектора – це стратегічне використання даних та технологій, що сприятиме капіталізації діджиталізації, а також відкритості та прозорості операцій. Також вона зазначає, що модель взаємодії уряду з суспільством має пройти певні етапи, починаючи від аналогового уряду, для якого характерні закриті операції та внутрішній фокус, до проміжного електронного урядування, якому притаманна більша прозорість та підходи, націлені на користувача, і зрештою до повної цифрової трансформації урядових функцій з відкритими для суспільства підходами, процесами та операційними перетвореннями. І важливу роль у цьому процесі відіграє вільний доступ до урядових даних, що, як наголошує автор, сприятиме обміну знаннями, спільному створенню суспільної вартості, розширить можливості співпраці з приватним сектором, дозволить розвивати інвестиційні програми на основі краудфандингового фінансування у державному секторі [15, с. 3–6]. Політика електронного урядування (E-government) може сприяти цифровому розвитку шляхом встановлення стандартів та стимулюючи попит на цифрові послуги, створюючи сприятливе середовище для розвитку цифрових компаній, поліпшуючи інвестиційний клімат.

Поширення процесів діджиталізації світової економіки спричинює структурні зрушення на міжнародних фінансових ринках, що, своєю чергою, вимагає адаптації інвестиційної політики до нових умов та викликів. Інвестиційна політика не може залишатися інваріантною у динамічному просторі глобалізованої світової економічної системи. Експерти ЮНКТАД зазначають, що у сучасному швидкоплинному цифровому просторі виникають нові ризики, які трансформуються у нові виклики для системи державного регулювання інвестиційної діяльності. Тож необхідний перегляд основних засад інвестиційної політики з урахуванням сучасних стратегічних та системних викликів. *Сучасні стратегічні виклики (Strategic challenges)* полягають у тому, що реформи часто є "переповненими", коли кількість нововведень негативно позначається на їх якості, через що суть загальної стратегії часто розмивається. Наявність великої кількості завдань стосовно вирішення стратегічних викликів спричиняє виникнення новітніх *системних викликів (Systemic challenges)*, які виникають через прогалини, дублювання та фрагментацію, що водночас створює значні проблеми узгодженості цілей та інструментів реалізації державної політики у сфері інвестування. *Виклики, пов'язані з координацією (Coordination challenges)* інвестиційних угод та проєктів, вимагають визначення пріоритетних напрямів реформування, пошуку відповідних партнерів та забезпечення узгодженості між зусиллями, спрямованими на реалізацію реформ на різних рівнях формування інвестиційної політики [2, с. 13].

Цифрові трансформації світової економіки стимулюють якщо не аброгацію, що передбачає повну відміну застарілих норм, то, принаймні, дерогацію, тобто часткову відміну чинних регуляторних інвестиційних норм та правил. Безперечно, необхідний щонайменше перегляд основних засад інвестиційної політики, що охоплює оброгацію, яка передбачає внесення часткових, незначних змін до чинного закону, або суброгацію, тобто доповнення чинного закону новими положеннями, що відповідатимуть вимогам цифрової економіки.

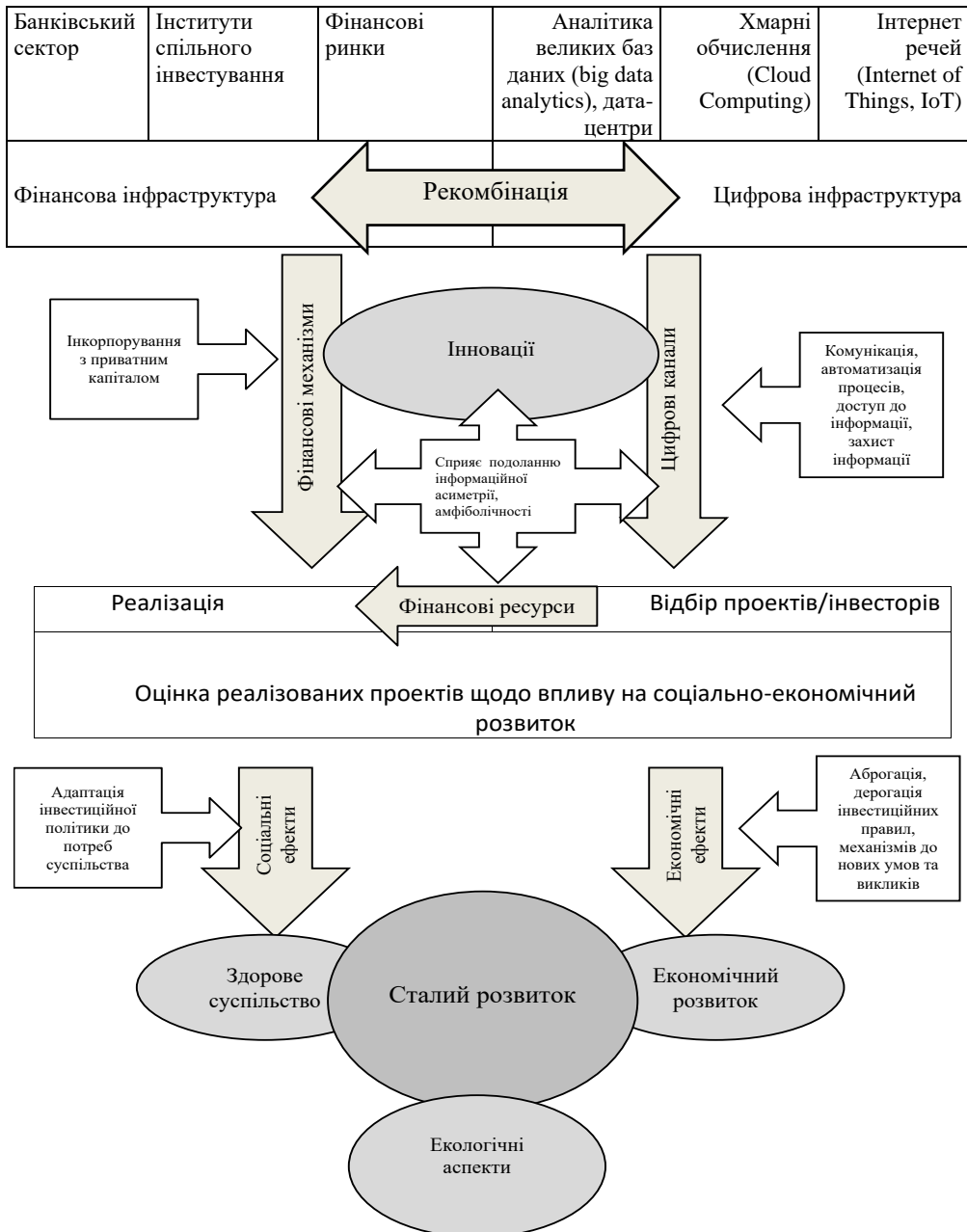
Практична реалізація цифрової трансформації інвестиційної політики вимагає створення відповідних інституційних умов, що дозволить користуватися перевагами цифрового розвитку. До переваг цифрового розвитку, які чинять значний вплив на інвестиційну діяльність, відносимо виникнення нових фінансових інструментів та каналів надання фінансових послуг, зростання швидкості операцій, зниження трансакційних витрат, подолання інформаційної асиметрії тощо. У цьому контексті важливо забезпечити поступову трансформацію системи регулювання інвестиційної діяльності до вимог цифрової економіки, а також сприяти розвитку відповідної інфраструктури, що охоплює важливі для інвестування цифровий та фінансовий сегменти.

Механізм взаємодії окремих елементів інституціональної інфраструктури інвестиційного сегмента цифрової економіки зображено на рис. 3. Акцент зроблено на реалізації державної інвестиційної політики, партнерстві державного та приватного капіталу в реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на акомодацию інвестиційної політики до потреб суспільства у контексті забезпечення сталого розвитку та з метою уникнення соціального напруження. Реалізація соціальних ефектів передбачає запровадження абієнтної політики держави у сфері інвестування щодо негативного впливу інвестиційної діяльності на соціально-економічне життя країни.

Цифрова інфраструктура має визначний вплив на процеси відбору інвестиційних проєктів та вибору потенційних інвесторів, залежно від того, яку частину державної інвестиційної стратегії необхідно реалізувати. Адже система управління інвестиціями у державному секторі охоплює як залучення інвестицій, так і управління інвестиційними проєктами. Цифрові канали дозволяють швидко залучити широке коло незалежних експертів для подолання амфіболічності у відборі інвестиційних проєктів або потенційних інвесторів. Відкриті платформи дозволяють підвищити прозорість системи прийняття рішень, що зумовить зростання довіри інвесторів та суспільства. Цифрові комунікативні канали дозволяють швидко з'єднувати учасників інвестиційних процесів, дата-центри сприяють подоланню інформаційної асиметрії. Усі ці фактори сприяють зниженню корупційної складової у процесі прийняття рішень та реалізації інвестиційних проєктів, а також значно покращують інвестиційний клімат.

Схема відображає рекомбінацію фінансової та цифрової інфраструктури інвестиційного сегмента цифрової економіки. Фінансова інфраструктура чинить визначальний вплив під час практичної реалізації обраних інвестиційних проєктів через відповідні фінансові механізми. Цифрові канали створюють можливості щодо налагодження співпраці державних компаній

з приватними інвесторами, в той час як фінансові механізми дозволяють фактично реалізувати інкорпорування з приватним капіталом у інвестиційних проектах. Тож фінансовий та цифровий сегменти інфраструктури працюють як єдиний злагоджений механізм на основі рекомбінації їх елементів, створюючи сприятливе середовище для інвестиційної діяльності.

Рис. 1. Механізм взаємодії елементів інституціональної інфраструктури інвестиційного сегмента цифрової економіки

Джерело: авторська розробка.

Висновки

Крім регулюючої та координуючої функції, для реалізації стратегії цифрового розвитку держава повинна також виконувати й стимулюючу, – що забезпечує надходження інвестицій у розвиток цифрових інновацій. Державна стратегія цифрового розвитку, спрямована на стимулювання інвестиційної діяльності, має базуватися на таких основних принципах, як: вільний доступ до цифрових технологій, відкритий доступ до державних даних, до результатів досліджень, фінансованих державним бюджетом, надійність цифрових технологій з метою захисту прав інтелектуальної власності та конфіденційної інформації, що охоплює заходи щодо кібербезпеки, конфіденційності, захисту громадянських свобод у цифровому середовищі. Необхідно робити кроки для поліпшення ефективності внутрішньої системи бізнес-адміністрування та обробки даних та зменшити регуляторний тягар там, де це можливо.

Практична реалізація цифрової трансформації інвестиційної політики вимагає створення відповідних інституційних умов, що дозволить користуватися перевагами цифрового розвитку. Незважаючи на позитивні зрушення, що відбулися останнім часом в Україні у сфері цифрового розвитку та електронного урядування, аналіз коливання індексу Е-уряду з 2004 р. свідчить скоріше про негативний тренд та відображає проблеми із запровадженням необхідних структурних реформ в Україні. Варто відзначити низькі темпи розвитку телекомунікаційної інфраструктури та відсутність видимого прогресу згідно з індексом розвитку онлайн-сервісів порівняно з 2004 р. У цьому контексті важливо забезпечити поступову трансформацію системи регулювання інвестиційної діяльності до вимог цифрової економіки, а також сприяти розвитку відповідної інфраструктури, що охоплює важливі для інвестування цифровий та фінансовий сегменти. Механізм взаємодії елементів інституційної інфраструктури інвестиційного сегмента цифрової економіки, заснований на партнерстві приватного та державного капіталу, дозволяє реалізувати стратегію сталого економічного зростання в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. The New Digital Economy. How it will transform business. *Oxford Economics*. 2011. URL: http://www.citibank.com/transactionsservices/home/docs/the_new_digital_economy.pdf
2. World Investment Report 2017: Investment and digital economy. *UNCTAD*. 2017. URL: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf
3. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку) / кер. авт. кол. і наук. ред., д.е.н., проф., академік О.Г. Білорус. Київ: КНЕУ, 2014. 429 с.
4. Bukht R., Heeks R. Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy. *Centre for Development Informatics Global Development Institute, University of Manchester, WP 68*. 2017. URL: <https://diodeweb.files.wordpress.com/2017/08/diwp68-diode.pdf>
5. Джусов О.А., Апальков С.С. Цифрова економіка: структурні зрушення на міжнародному ринку капіталу. *Міжнародні відносини. Серія "Економічні науки"*. 2016. № 9.
6. Manyika J., Lund S., Bughin J., Woetzel J., Stamenov K., Dhingra D. Digital globalization : then ewer a of global flows. New York: McKinsey Global Institute, 2016. 156 p.

7. Gupta S, Keen M., Shah A., Verdier G. Digital Revolutions in Public Finance. Washington: International Monetary Fund, 2017. 363 p.
8. OECD Digital Economy Outlook 2017. Organisation for Economic Co-operation and Development. 2017. doi: <https://doi.org/10.1787/9789264276284-en>
9. Digital Economy and Society Index 2017. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>
10. UN E-Government Knowledge Data Base. United Nations. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information>
11. The United Nations E-Government Survey 2016: E-Government in Support of Sustainable Development. New York: United Nations, 2016. 237 p. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>
12. Є-Data. URL: <https://spending.gov.ua/>
13. ProZorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/>
14. The Pulse of Fintech Q2 2017: Global analysis of investment in fintech. KPMG. 2017. URL: http://www.agefi.fr/sites/agefi.fr/files/fichiers/2017/08/pulse_of_fintech-q2_2017_0.pdf
15. Ubaldi B. Enhancing the reusability potential : The Case of Government Data. OECD Sharing & Reuse Conference. Lisbon, 29 March 2017. URL: https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/event/attachment/presentation_ubaldi.pdf

Надійшла до редакції 04.01.2018 р.

Корнеева Ю.В., канд. экон. наук
докторант ГУНУ "Академия финансового управления"

РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В СОДЕЙСТВИИ ИНВЕСТИЦИЯМ В РАЗВИТИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Проанализировано влияние государства на формирование и развитие институциональной среды цифровой экономики. Охарактеризованы регулирующие, координирующая и стимулирующая функции государственных учреждений в обеспечении институциональных преобразований инвестиционной составляющей цифрового развития. Отмечена роль государства в содействии инвестициям в цифровой экономике. Подчеркивается важность диджитализации государственного сектора в контексте улучшения инвестиционного климата. Представлен механизм взаимодействия отдельных элементов институциональной инфраструктуры инвестиционного сегмента цифровой экономики.

Ключевые слова: *цифровая экономика, институциональная среда, инвестиции, инвестиционный климат, электронное управление, государственная стратегия цифрового развития*

*Iu. Kornieieva, Ph.D. in Economics, Post-Doc,
Academy of Financial Management*

THE ROLE OF STATE IN PROMOTING INVESTMENTS IN DIGITAL DEVELOPMENT

The article outlines the role of the state in the context of the formation of an institutional environment conducive to the development of digital economy. The author points out that the financial and digital segments of the digital economy's infrastructure operate as a single coherent mechanism based on the recombination of their elements, creating a favorable environment for investment activities. The article emphasizes the importance of using modern digital technologies in overcoming information asymmetry, increasing transparency of decision-making processes by state institutions and in the context of attracting investments. The introduction of an electronic document flow system between government institutions is considered as a mechanism to ensure overcoming the information asymmetries, which would positively affect the quality of administrative services.

The author analyzes open information bases as a mechanism for ensuring transparency of decision-making process by government institutions, which helps improve the investment climate. Digital infrastructure has a significant impact on the process of selection of investment projects and potential investors in public sector; also, it contributes to overcoming the ambiguity of the decision-making process through mechanisms that allow the rapid involvement of a wide range of independent experts. It is noted that digital channels create opportunities for the establishment of cooperation between state-owned companies and private investors, while financial mechanisms allow the incorporation of private capital into investment projects. The author highlights the importance of introducing an appropriate state investment policy considering avoidance of the negative impact of investment activity on the socio-economic life in this country. Emphasized the importance of the investment component in the implementation of a digital development strategy under the schemes of "government-to-government", "government-to-business", and "government-to-society".

Keywords: *digital economy, institutional environment, investments, investment climate, e-governance, state strategy of digital development*

References

1. Oxford Economics (2011). The New Digital Economy. How it will transform business. Retrieved from http://www.citibank.com/transactionservices/home/docs/the_new_digital_economy.pdf
2. UNCTAD (2017). World Investment Report 2017: Investment and digital economy. Retrieved from http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_en.pdf
3. Bilorus, O.H. (Ed.) (2014). Evolution of world-system of globalization (Strategic imperatives of co-development). Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
4. Bukht, R., Heeks, R. (2017). Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy. *Centre for Development Informatics Global Development Institute, University of Manchester WP 68*. Retrieved from <https://diodeweb.files.wordpress.com/2017/08/diwwkppr68-diode.pdf>

5. Dzhusov, O.A., Apal'kov, S.S. (2016). Digital economy: structural changes in the international capital market. *Mizhnarodni vidnosyny. Seriya "Ekonomichni nauky" – International Relations Series "Economic Sciences"*, 9 [in Ukrainian].
6. Manyika, J., Lund, S., Bughin, J., Woetzel, J., Stamenov, K., Dhingra, D. (2016). Digital globalization: the new era of global flows. New York: McKinsey Global Institute.
7. Gupta, S, Keen, M., Shah, A., Verdier, G. (2017). Digital Revolutions in Public Finance. Washington: International Monetary Fund.
8. OECD (2017). Digital Economy Outlook 2017. OECD Publishing. doi: <https://doi.org/10.1787/9789264276284-en>
9. European Commission (2017). Digital Economy and Society Index. Retrieved from <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>
10. UN (2017). E-Government Knowledge Data Base. Retrieved from <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information>
11. The United Nations E-Government Survey 2016: E-Government in Support of Sustainable Development. (2016). New York, United Nations. Retrieved from <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2016>
12. E-Data. Retrieved from <https://spending.gov.ua/>
13. ProZorro. Retrieved from <https://prozorro.gov.ua/>
14. KPMG (2017). The Pulse of Fintech Q2 2017: Global analysis of investment in fintech. Retrieved from http://www.agefi.fr/sites/agefi.fr/files/fichiers/2017/08/pulse_of_fintech-q2_2017_0.pdf
15. Ubaldi, B. (2017). Enhancing the reusability potential: The Case of Government Data. OECD Sharing & Reuse Conference. Lisbon, 29 March 2017. Retrieved from https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/event/attachment/presentation_ubaldi.pdf